

Banda deseñada, aquí e agora

José Domingo, David Rubín e Jacobo Fernández dannos a súa visión sobre a situación actual da creación de cómic en Galicia

HENRIQUE TORREIRO

Arredor dunha trintena dos socios da **AGPI** dedícase, polo menos parcialmente, á produción de banda deseñada, nos máis diversos estilos e tendencias. Nun momento especialmente áxido para os cómics en todo o panorama estatal, falamos sobre o tema con tres socios que están dando moito que falar coas súas obras: **José Domingo**, flamante gañador do Premio á Mellor obra nacional no Saló del Còmic de Barcelona por *Aventuras de un oficinista japonés* (Bang Ediciones); **David Rubín**, que está a recoller moi boas críticas con *El héroe* (Astiberri); e **Jacobo Fernández**, que acaba de ver publicada a

versión española (e aumentada) do seu *Lois Pereiro: Breve encontro* (Xerais e Sins Entido).

Preguntámoslles aos tres cales cren que son, desde a experiencia persoal de cada un, os factores clave para a creación de boa banda deseñada. **José Domingo** considera que é «entender que fondo e forma son dúas caras da mesma moeda»; hai, por tanto, que «crear obras nas que os aspectos narrativos, de debuxo e de guión conformen un todo indisoluble»; e, sobre todo, poñerlle alma ao traballo, tratar de achegar a nosa visión, que na BD se evidencia nos elementos mencionados»; eses

elementos, segundo **José**, son a «voz» do autor, e cómpre que esta sexa «tan persoal coma a propia voz real para que se converta nunha forma de expresión e comunicación que conecte co lector». **David Rubín**, pola súa parte, estima que a clave está na fórmula «persistencia, fuxir da autocompracencia, apertura de miras, autocrítica, risco e talento». **Jacobo Fernández** cre, en cambio, que non hai tales factores: «podemos pensar en condicións laborais, en educación artística, en cultura *comiqueira* e literaria, en liberdade creativa, no apoio dunha industria, en distribuidoras transparentes, na existencia de lectores, e en mil cousas máis; pero ningunha delas che asegura a

Ilustración de David Rubín para 'El héroe – Libro uno'

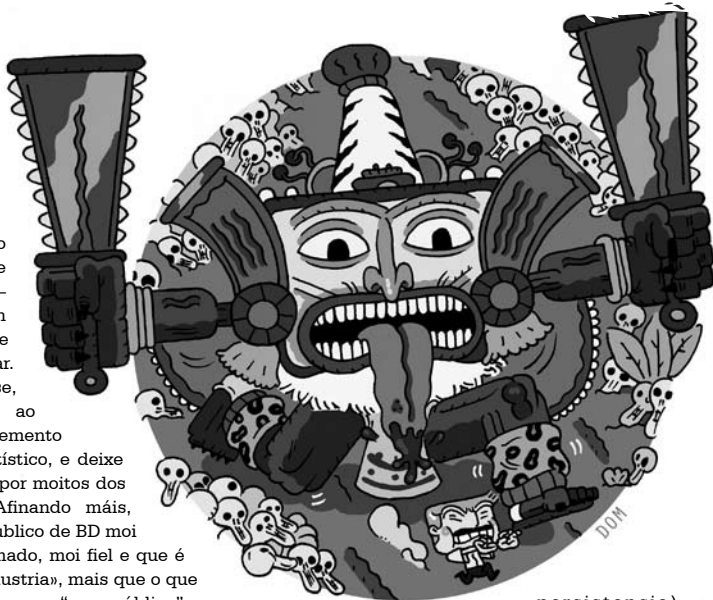
© DAVID RUBIN

Pormenor dunha das viñetas de
‘Aventuras de un oficinista japonés’

© José Domingo

creación dunha boa banda deseñada». «Falamos de arte, logo de misterio», conclúe.

A situación actual, tanto galega como peninsular, é — nisto están de acordo os tres — a mellor que se ten dado. Non obstante, hai cuestións que aínda habería que mellorar. Para **José Domingo** trataríase, principalmente, de «que ao cómic se lle dea o recoñecemento que merece como medio artístico, e deixe de recibir un trato marxinal por moitos dos sectores da sociedade». Afinando máis, matiza que «hai tamén un público de BD moi interesado, informado e formado, moi fiel e que é o que salva os trastes da industria», mais que o que fai falta é «que ese sentir chegue ao “gran público”». «Coido», engade, «que en moitos aspectos aínda estamos nun punto carnavalesco e deostado que non fai xustiza ás grandes obras e autores que temos no país, e que tivemos no pasado». **David** ve necesaria «unha maior implicación (económica e loxística) na publicidade das obras por parte das editoriais». **Jacobo**, facendo uso da ironía, apunta: «dáme a sensación de que hai un tipo de editor que

persistencia),
mentres que para
facer os teus propios cómics non tes traba nin-
gunha». **David** e **Jacobo** non ven tan clara a
tendencia. Para **Rubín**, «hai de todo. Aquí hai xente
que fai BD de autor, outros que fan superheroes, e
hainos que fan francobelga; nese sentido non penso
que sexamos unha xeración pechada a un só estilo
e temática». **Fernández** concorda: «penso que a BD
galega segue a ser moi variada. Hai moita xente
traballando en industrias potentes, formando parte
desa engrenaxe. Creo que se mantén a riqueza
en estilos e en enfoques laborais destes últimos
anos».

Non obstante, ante pregunta de se hai espazo
para unha BD máis «industrial», que permita unha
remuneración máis segura (ou maior) para os
autores, **Jacobo** inclínase neste caso pola retranca:
«por suposto, e ademais sei exactamente onde está
ese espazo, pero polo momento non podo falar; é
un segredo dos Illuminati». **José** opina que, «a nivel
galego ou estatal, esa baza estaría máis na creación
de BD para editoriais grandes ou xeralistas,
especialmente nos sectores infantil e xuvenil, cousa
que polo de agora non está despegando, malia que
houbo algúns intentos, e tería que consolidarse de
maneira que haxa suficiente volume de publicación
para que houbese unha oferta de traballo estable».
«É unha cuestión de escolla», di **David**. «Se queres
facer superheroes ou liña francobelga, aí está a
seguridade, pero a min, mentres poida evitalo, non
me interesa». «Penso nisto como unha carreira de
fondo», continúa dicindo; «vas superando etapas e
en cada nova etapa a remuneración é maior: todo

**A SITUACIÓN ACTUAL,
TANTO GALEGA COMO PENINSULAR,
É A MELLOR QUE SE TEN DADO.
NON OBTANTE,
HAI CUESTIÓN QUE AÍNDA
HABERÍA QUE MELLORAR.**

aínda non se deu na fauna autóctona. Se cadra é pola
alimentación ou o clima». Reflexiona tamén sobre
se o que temos pode definirse xa como panorama:
«como moito temos un “mundillo”».

Pode dicirse que en Galicia a tendencia máis
«autoral» é predominante? **José Domingo** cre que si,
aínda que aclara: «tampouco hai unha industria que
permita outro tipo de traballo, polo que os autores
galegos nos centramos maioritariamente en facer as
nosas propias historias». Acrecenta que, dado que a
BD non está adecuadamente remunerada, «máis vale
facer o que che gusta e controlas ao cento por cento,
e logo tratar de exportalo a cantos máis sitios mellor,
para amortizar o traballo o máis posible». «Non nos
enganemos», prosegue, «chegar a esas industrias
é difícil por varias cuestións (calidade, contactos,

A edición francesa de 'Aventuras...'

© JOSÉ DOMINGO/BANG ED.

vai sumando». O camiño da autoría «é máis difícil, máis duro e arriscado, pero conduce ao mesmo sitio que o outro: a seguridade económica», coa vantaxe de ter

amais «toda unha bagaxe e un renome como autor que non se consegue doutro modo».

O futuro da BD galega, agora que parecen desaparecer iniciativas públicas e privadas a prol da creación de cómic, é enxergado con bastante optimismo polos tres autores. **José Domingo** di: «o panorama actual pode resultar un tanto desalentador, especialmente para os que están comezando, que poden acharse sen incentivos para producir obra ou desalentarse nos primeiros compases da súa andadura profesional; mais segue habendo vías para sacar o teu traballo á luz: a autoedición segue estando aí, e internet é unha ferramenta moi poderosa para mostrar os teus traballos e asociarte, sen esquecer a creación dalgunha nova editorial moi centrada en sacar traballos de autores galegos, como **Demo**. E mentres haxa creadores inquedos e con ganas de saír adiante, atoparán a maneira». Porén, ve máis grave o tema dos premios e concursos, xa que aí o apoio institucional é «case imprescindible». **David** comparte esta opinión: «sempre haberá continuidade; cando comezamos nós había moito menos que o que hai agora, e aquí estamos dando guerra e publicando. Sei que veñen máis autores novos detrás de nós, e estou desexando ver os seu traballos». Engade que hai novas iniciativas particulares que están a xurdir, e pon de exemplo a reactivación do concurso de BD en galego d'**O Alfaiate**. «Estamos noutro tempo»,

sentencia **Jacobo**. «A saúde da BD está, como sempre estivo, nos autores; por iso está asegurada. Porque os veteranos, os semiveteranos e os novos seguen e seguimos facendo páxinas e buscando cousas na BD. E agora queremos facilitarlle o camiño aos que empezan». «Queremos ensinar», di, en referencia á recentemente inaugurada escola profesional de cómic **O Garaxe Hermético**, onde el é un dos profesores. «Aséntanse as editoriais de cómic galegas, e as editoriais xeralistas comezan a sacar banda deseñada doutro xeito, e hai fanzines novos. Polo tanto a cuestión segue viva e en evolución». «As xeracións futuras», conclúe, facendo uso novamente da ironía, «farán moitos máis cómics ca nós porque non terán outro xeito de gañar a vida. Agromará entón unha obra mestra en cada casa arruinada, e en cada parque engulido pola selva. Serán as novas historias en papel barato; e o lector, ao remate da súa lectura, sentirase agradecido, non estafado. E pedirá máis».

Unha viñeta de 'Lois Pereiro: Breve encuentro', de **Jacobo Fernández**

© JACOBO FERNÁNDEZ SERRANO